

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inzerate.
Podružnica
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeja
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale
Novo mesto.

SCOVENECE

Vojno poročilo št. 1101

16 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
Sovražne letalske skupine so spustile večeraj
števne bombe na mesto Napoli, ki je bil s
tem sedemdesetimi napaden, na kraje v Sardi-
niji in na pokrajine Foggia, Bari in Po-
tenza.

Znatna škoda je nastala na javnih in zaseb-
nih hišah v Napoli, kjer je bilo sestrelje-
nih 6 štirimotornikov: 3 so sestrelili naši lovci,
enega nemški lovci, 2 pa protiletalsko topništvo.
Pri napadih na otok Pantelleria je na-
sprotnik večeraj izgubil nadaljnjih 9 letal, ki jih
je sestrelilo obrambno topništvo, še eno pa je
treščilo v morje, zadeto od naših lovcev.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1101

Zaradi napadov, omenjenih v današnjem voj-
nem poročilu, je obžalovati naslednje žrve med
civilnim prebivalstvom: 58 mrtvih in 351 ranje-
nih v Napoli; 5 mrtvih in 10 ranjenih skup-
no v raznih krajih Sardinije. Po odstranitvi ru-
ševin in ker je umrlo še nekaj težko ranjenih,
je število smrtnih žrtev pri sovražnem napadu
na Civitavecchia poraslo na 295.

Včeraj so se boji pri Kubanju polegli

Uspešen nemški napad pri Velišu - Sovjeti so večeraj izgubili 74 letal

Hitlerjev glavni stan, 31. maja. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:
Sovražnik večeraj ni nadaljeval napadov proti
kubanjskem predmostju.

Z ostalega vzhodnega bojišča poročajo samo
o delovanju izvidniških in napadalnih oddelkov
poleg uspešnega lastnega napadalnega nastopa
pri Velišu.

Pri napadu oddelka sovjetskih bombnikov na
konvoj v Črnem morju so lovci in letala
vojne mornarice sestrelili vseh 9 napadajočih
bombnikov. Vsega so Sovjeti večeraj izgubili 74
letal. Pogrešamo 7 lastnih strojev.

Hitra nemška bojna letala so napadla večeraj
pristaniška mesta na angleški južni in jugo-
vzhodni obali ter metala bombe velikega ka-
libra na za vojno važne naprave.

V Sredozemlju je uničilo letalstvo v dne-
vih 29. in 30. maja 13 letal, med temi več težkih
bombnikov.

Pri oboroženih izvidniških poletih nad Atlan-
tikom je bil po napadu iz zraka potopljen so-
vražni 4900-tonski tovorni parnik, v letalskem
boju pa sestrelilo eno štirimotorno angleško
letalo.

Berlin, 31. maja. AS. Za sovjetske napade na
vzhodnem odseku kubanjskega mostišča je značilna

Živahno letalsko delovanje na vzhodu

Berlin, 31. maja. AS. Večeraj so Sovjeti na
vzhodnem bojišču izgubili 35 letal. Od tega je
bilo 23 sovjetskih letal sestreljenih na južnem od-
seku, kamor je osredotočilo svoje delovanje nem-
sko letalstvo. Mogoče skupine strmoglavcev in
bojnih letal so neprestano razbijale zbirališča so-
vražnih čet in železniška središča. Hitra nemška
letala pa so po drugi strani zelo močno in uspeš-
no napadla sovjetske izkrcavalne čolne, zasidrane
na obali pri Temrjuku. 11 takih čolnov je bilo
potopljenih. Druge skupine nemškega letalstva so
napadle železniške cilje v važnem sovjetskem sre-
dišču Krasnodar, kjer je nastalo veliko razdejane.

Posadka na Attuju se je borila do zadnjega

Tokio, 31. maja. AS. Cesarški glavni stan ob-
javlja: Japonska posadka na otoku Attuju, ki se
že od 12. maja junaka bojuje s silno močnejšimi
nasprotnimi silami v skrajno težavnih razmerah,
je 29. maja zvečer napravila zelo drzen napad na
jedro nasprotnih sil, da bi jim zadala končni udar-
ec. Od 29. maja zvečer so vse zveze z otokom
docela pretrgane; zato sodijo, da so vsi častniki
in vojak japonske posadke našli slavno smrt za
svojo domovino. Mislijo, da so si ranjeni in bolni
japonski vojak, ki se niso mogli udeležiti napada,
pred končnim naskokom rajši sami vzeli živ-
ljenje, da bi rešili svojo čast. Cesarška posadka
na Attuju je štela približno dva tisoč mož, ki so
bili pod poveljstvom polkovnika Jasuja Jamaza-
kija. Sovražne sile, ki so se izkrcale na Attuju
pa so šttele več tisoč bolj opremljenih vojakov.
Sodijo, da je cesarska posadka nasprotniku priza-
dejala hude izgube, ki gotovo znašajo najmanj 6
tisoč mož. Otok Kiska pa je še zmeraj trdnj v
naših rokah.

Japonska vojna mornarica dobila nove ladje

Tokio, 31. maja. AS. Japonska mornarica je
dobila nekaj novih vojnihi ladi najnovejše vrste.
Objavljeno so bile elike najnovejše japonske oklep-
nice, ki je pred kratkim stopila v službo in ki je
močnejša kakor nova ameriška oklepica »Iowa«.

Švedski nauk Churchillu

Stockholm, 31. maja. AS. List »Dagensposten«
ima kratko poročilo z naslovom »Osel in laž«. »Da-
gesposten« piše v zvezi z zadnjimi Churchillovimi
izjavami: Angleški ministri predsednik, mnogo-
stranski in poučen gospod, je v svoji izoblikovani
govorniški eleganci primerjal Italijo z oslom. Nihče
ne dvomi, da je imel Churchill priložnost izražati
se kakor osel na otoku. Italijanski osel, ki ima
trden značaj, pogum in inteligenco, in ki ima tudi
mnogo večjo civilizacijo kakor angleški buldog,
ima tudi tako dober spomin, da ni pozabil, kako je
bilo s tistimi, ki so zaupali Churchillovim lažem.

Ponosen odgovor vojnih pohablencev

Čim bolj je Italija oblegana in zadeta, tem bolj smo ponosni na njeno ime in prepričani v njeno bodočnost

Rim, 31. maja. AS. Večeraj zjutraj je bilo v veliki
dvorani osrednjega doma vojnih pohablencev ve-
liko zborovanje, pri katerem so bili navzoči: po-
stajnik Cucco v imenu tajnika stranke, podtajnik
v predsedstvu vlade Rossi, podtajnik v korporacij-
skem ministru Baccarini, zastopnik vseh vojnih
zdrženj, mladinskih organizacij, strnjene skupine
novih pohablencev, nosilcev zlatega kolajne, slepeev,
družin padlih vojakov ter ogromna množica vojnih
pohablencev. Voditelj italijanskih vojnih pohab-
lencev Carlo Del Croix je imel govor za vse člane,
ki so poslušali govor tudi po radiu v invalidskih
domovih in fašističnih domovih. Preden je Del Croix
začel govoriti, so bili blagoslovljeni praporčki sku-
pin rimske zveze. Nato je imel tale govor:

Italijanski pohablenci!

To je naše tretje zborovanje od začetka vojne.
Danes nismo več sami, kajti naše rane niso samo
tiste, ki jih čutimo v svojem umišljenju, pač pa
tudi tiste, ki izvirajo iz razdejane mest, ki nosijo
naše ime, ker so bila deležna naše usode. Mi vo-
jaki, ki smo pripravljali svoje besede in svoja de-
janja pod prepiš k krvi, vemo, da ljudstvo ljubi
resnobo, iz katere se brani njegova etra, ne pa
lahkomisljenosti, udobja ali pohlepa. Tega nič ne
more omajati in prisiliti. Ljudstvo zahteva stro-

gost z lenuhi, toda prezira pa nespametne navdu-
šence, ki razspajo svoj pogum in se ne ozirajo na
bolečine drugih. Zahteva mirnost, ki ne pozna ne-
varnosti in pomanjkanja.

Začela se je druga vojna, vojna ljudstva, ki
brani svojo lastno nedotakljivost, če že ne lastnega
življenja; ki se ni vdajalo lahkovim zabavam in
prijetnim mamilom, glede katerih je utrjeno in bo
vedno močnejše. Nihče ne more ločiti svoje usode
od usode skupnosti, kajti vojna je v prvi vrsti sku-
pek narodov in vdanosti ter vzajemnost nalog in
odgovornosti. Nasprotnik je tisti, ki obljublja raz-
liko med državljani in državljani ter med vladam
in narodi in s temi rečmi uganja svojo igro. Toda
takšno razlikovanje imamo mi za ničeno in prazno.

Ljudstvo dokaže svojo zrelost in čast, kadar
ne išče izven sebe vzrokov in zdravi za svoje bo-
lečine, kadar ne poskuša izogibati se stvarim in
se ne sklicuje na olajševalne okoliščine za tisto,
kar je hotelo in sprejelo.

Potrebnost je, da vsi poznajo grožnje, pogoje
in vzpodbude nasprotnikov, da bo lahko sleherni
po vesti nanje odgovoril. Grožnja je v rušenju,
ki se že uresničuje nad nekaterimi našimi naj-
starejšimi, najlepšimi in najsvetlejšimi mesti. Ob-
ljuba se tiče svobode, za katero naj dajajo poro-
šila vojaške posadke in pravičnost vojaških so-
dišč, o katerih je nasprotnik z vsa krutostjo, za
katero smo mu hvaležni, povedal, da jih misli
vsiliti premaganim, kakor da bi še kdo izmed
nas zaradi dediščine preteklosti ohranil slast po
sužnosti. Vzpodbujanje pa se nanaša na upor,
kakor da bi se narod, ki je večkrat planil na no-
ge zaradi vojne, mogel sedaj vreči v vajo. Kajti
to vzpodbujanje pomeni vdajo mesta vdora in za-
sedbe. To edino priložnost nam nudi praktični
narod, ki ga tudi v vojni vodi trgovska miselnost.

Edino mi smo pravi sodniki o vprašanih
našega notranjega življenja in nismo navajeni
stalno navajati fašizma kot varuha naše časti
in odlik. Čutimo pa danes dolžnost, da vnovič
poudarimo svojo zavest o odgovornosti. Faši-
zem ni trenutna prikazen, temveč doba naše
zgodovine. Zgodovine pa ni mogoče niti zani-
kati, niti izbrisati. Nihče se ne more sramo-
vati kot nečesa tujega. Kdor bi fašizem hotel
podreti, nosi njegova znamenja v sebi. Če dej-
stvo, da je ta obsežna vojna zvezana z njegovim
imenom, zadošča, da odmerimo njegov pomen
za bodočnost, ki presega vse sedanje stiske.

Kar se tiče tujih zadev, ki krozi Rimu,
pa mi odgovarjamo iz mesta, ki je vrčno, a ne
zaradi svoje sile, ki je večkrat upadla, pa se
spet dvignila, temveč zaradi svojega poslan-
stva, ki tiči v tem, da mora obvarovati pravi-
len odnos med vero, moralo in pravico. Zaradi
tega se ne bojim bodočnosti. Za sedaj pa zado-
stuje, ako omenimo, da smo v vojni zaradi
pakta, ki zadeva našo vojaško čast in našo na-
rodno zvestobo.

Tisti, ki vabijo, naj se uničimo, so isti ljud-
je, ki so v prejšnji vojni obžalovali odpada
Rusije, kjer se je z notranjim izkrcavanjem
posrečilo pripraviti pogoj, ki pojasnjuje, zakaj
so lomili pogodbe. To so isti, ki jutri ne bodo
odpustili Franciji vsega tistega, o čemer danes
ne govorijo, in bodočnosti tega naroda ne bo
težil samo poraz, temveč tudi vdaja, ki ne bo
rešila niti obvarovala ničesar, kar dejstva do-
kazujejo in bodo še dokazovala. Zlasti pa im-
mo to zgled sovražnika, ki je bil premagan in
zapuščen in se pod težo ruševin ni samo upiral,
temveč tudi odbijal vse razgovore z zmagoval-
cem, ki pa ni zahteval njegove vdaje. Če si
drzne danes predlagati nam, kar je sam za-
vrgel potem skrbimo, da se njegovo bahanje
ne bo sprevrglo v našo sramoto. Jadikovali ne

Madžarska ostane zvesta osnim silam

Budimpešta, 31. maja. AS. Madžarski listi
objavljajo govor ministrskega predsednika
Kallaya na zborovanju vladne stranke in na-
glašajo solidarnost madžarskega ljudstva s po-
litiko osnih sil. Listi v svojih uvodnih eno-

Vladar in kneginja Piemontska v Livornu

Livorno, 29. maja. s. V Livorno je dospel
danes Nj. Vel. Kralj in Cesar, ki je obiskal kra-
je, nad katerimi se je znesel sovražni bes. Kralj
in Cesar se je podal nato v civilno bolnišnico,
kjer je obiskal ranjence zaradi letalskega napada
in je imel za vse besede skrbnega zanimanja in
voščila. Livornsko prebivalstvo je prirejalo vlad-
darju vroče zahvalne manifestacije.

Livorno, 31. maja. s. Nj. kr. vis. princezinja
Piemontska je nepričakovano dospela v Livorno,
kjer je obiskala ranjence po zadnjem sovražnem
letalskem napadu ter se ljubeznivo zanimala za
usodo vseh posameznikov. Kot vrhovna nadzorni-
ca prostovoljnih bolničark Rdečega križa se je
princezinja zanimala tudi za službo bolničark, ki
so se iskale z vsem besede skrbnega zanimanja in
voščila. Livornsko prebivalstvo je prirejalo vlad-
darju vroče zahvalne manifestacije. Potem
se je odpravila v mestne predele, ki so največ
trpeli, ter se ustavljala pri prizadetih družinah in
jih s toplimi besedami tolažila. Iz Livorna se je
odpravila v vojaško bolnišnico v Calambroneju in
nato še v civilno bolnišnico v Pisi.

bomo, ker znamo trpeti, in menimo, da smo na
varnem med svetlimi rimskimi zidovi. Ljud-
stva, ki vse tvega in v razrušenih mestih toliko
prenaša, nimamo časa poučevati, ker se zave-
damo, da govorimo narodu, ki ga je sovražna
usoda vedno prisilila, da se je moral boriti do
zadnjega.

Italijanski pohablenci, mi nimamo moči in
tudi ne namena, da bi naš glas odmeval v na-
sprotnem taboru, pa vendar zahtevamo, da bi bilo
prihranjeno nepotrebno laskanje in cenene žalitve
narodu, ki so mu vsi več ali manj dolžniki; naro-
du, ki je znal navzile svoji bedi in revščini tola-
žiti in bogatiti ves svet. Da je prišlo do te vojne
v trenutku, ki ni obelal najboljših pogojev za nas,
je bilo takoj priznано, a že tri leta zama priča-
kujejo našega padca. Dejstvo je, da je ta narod
po največji zmagi nenadoma danes ostal trden in
mirnodusen v nesreči, pa naj poroče kar koli kdo,
ki nas ne pozna ali noče razumeti. Ta narod čuti,
da mu ne bodo prav nič poklonili, kar mu gre
po vsej pravici, in da zama čaka na pravičnost
tistih, ki so dajali lažne obljube, ko se kri iz
skupnega boja še ni posušila. Ne poznajo naroda,
ki spoštuje samega sebe zato, da bi ga spoštovali
drugi in da bi čutil v stari plemenitosti isto ob-
veznost, tudi če ne bi imel drugih dolžnosti. Zakaj
naš zadnji pastir je plemenitejši kakor pa najno-
vejši kralji, ki jih je posvetilo hrupno bobnanje
po enodnevnih mestih. Dovolj je, da človek vidi
mirnodušnost tega ljudstva, ki sprejema življenje
in smrt z isto vernostjo, s katero mu je narava
dala njegove bajne svetlinje, njegovi zgodovini pa
velike dogodke ogroženih dežela, ne zato, da bi
lahko videl razliko med bogastvom in plemenit-
ostjo.

V tej vojni, polni nepočakanih dogodkov, se
je izkazalo, da dogodki sledijo višji volji, da je
zgodovina previdnost, kakor je življenje poslan-
stvo, in da bo bodočnost tistih narodov, ki so v
menjavi usodi pokazali manj očiščnosti in več
čistilnosti. Naj bo usoda, ki pritiška s silo na
nas, kakršna koli; bolj ko bo Italija zasovražena
in prizadeta in bolj ko bo prizadeta po žalitvah,
bolj ponosni bomo na svoje ime in prepričani o
svoji bodočnosti.

Govor Carla del Croixa so navzoči pogosto
ustavljali z bučnim odobravanjem, za konec pa je
sledilo silno ploskanje, ki se je še stopnjevalo, ko
je podtajnik stranke Cucco odredil pozdrav Kralju
in Cesarju ter Duceju.

»Nemška uganka« vznemirja nasprotnike

Ugibanja anglosaških listov o nemških načrtih

Berlin, 31. maja. Anglosaški propagandisti
so presenečeni, ker razpust tretje internacio-
nale zlasti v nekaterih nevtralnih državah ni
imel pričakovanega odmeva. Edenove in Hulo-
love izjave niso mogle nikogar prepričati o
iskrenosti tega koraka. Na srečo — kakor sar-
kastično pripominjajo nekateri politični krogi
— se je Daviesu v zadnjem trenutku posre-
čilo izvesti od Stalina neko izjavo, ki bo ime-
la učinek uspalnega sredstva. Izjavo je dobil
Reuterjev dopisnik. Odslej naj bi vsak prene-
hal dvomiti o resničnosti zgodovinske moskov-
ske odločitve. Izjava rdečega despota je slič-
na razlagi, ki jo je razširila agencija Reuter po
objavi te senzacionalne novice. V tej izjavi je
zanimiva trditve, češ da ta »zgodovinska odlo-
čitev omogoča vsem narodom ustanovitve enot-
ne velike zveze za boj do zmage proti skup-
nemu sovražniku in za skupen ideal.« Stalin je
povedal, kdo je skupen sovražnik: »narodnosoci-
alistična kuga«, ni pa povedal, kaj je »skupen
ideal«. Očividno je to svetovna revolucija, če-
prav Stalin tega ni hotel povedati, tako da si
vsakdo lahko misli svoje. Stalin je čutil po-
trebo povedati, da so vojni in mirovni cilji
Moskve podobni ciljem Londona in Washing-
tona.

V zvezi z vsem tem je zanimiv članek, ki
ga je napisal list »Münchener Neuste Nach-
richten«: Smo že na koncu maja, toda po vseh
bojiščih še razmeroma vlada mir. Boji pretek-

lega tedna, tudi oni v severozahodnem Kavka-
zu, spadajo le v vrsto strateških priprav. Na
eni in drugi strani bi radi utrli svojo ob-
rambo ter izvalili od sovražnika njegove na-
mene in načrte. Ni znano, če se je to posrečilo.
Gotovo je, da so vsi sovjetski poskusi ob Ku-
banju žalostno propadli, dočim so Nemci s svo-
jimi zavezniki dosegli znatne krajeve uspehe.
Zbiranje čet na tem ali onem odseku, obširno
letalsko ogledniško delovanje in podobno pa ni
pomagalo sovjetskemu vrnovnemu poveljstvu
pri rešitvi tega, kar imenuje »Krasnaja Zvez-
da« »nemška uganka« dočim je nemško povelj-
stvo spoznalo, da je sovražnik popolnoma zme-
den in zelo nervozen. Sledovce te nerazve-
ste zasledili tudi pri anglosaških člankarjih, ki se
vsak dan sprašujejo, do kakšnega presenečenja
bi utegnili priti v letošnjem poletju. Nobene
domneve ni mogoče izključiti. Prevladuje mne-
nje, da smo na predvečer velikanskega spopada
med dvema gigantskima vojskama in da bodo
prvi napadi Nemci. Ali se bodo Sovjeti lahko
uprli novemu sunku protiboljševiških armad?
Ali se bodo poslužili taktike elastične obrambe,
ali pa bodo sprejeli borbo? In če bodo spre-
jeli borbo, ali jim ne preti nevarnost uniče-
nja kakor poleti 1941. Kakšen je uspeh splošne
mobilizacije za totalno vojno in kako so obo-
rožene nove Hitlerjeve armade? Ti vprašaji
kažejo, da je postala »nemška uganka« že pra-
va obsedenost.

glasno ugotavljajo, da je daljnovidna politika
Duceja in Hitlerja zajela izvedbo boljševiš-
kih ofenzivnih načrtov proti Evropi ter tako
rešila tudi neodvisnost Madžarske, katere je
bila ogrožena od moskovskega imperializma.
»Magiarskega piše: Mi smo ponosni na solidar-
nost evropskih narodov v borbi proti boljšev-
izmu in mi si ne moremo drugače zamisliti
bodočnosti naše države kakor ob strani osnih
narodov. Naša zvestoba do Italije in Nemčije
je temeljni kamen madžarske zunanje politike.
Madžarsko ljudstvo ve, da so le voditelji Italije
in Nemčije pomagali Madžarski na poti obno-
ve, po nepravilni trianonski pogodbi. Zato so
prazni naporovi sovražne propagande, ki bi rada
spravila Madžarsko s poti, katero si je sama
svobodno izbrala. Madžarska ostane na svojem
mestu, zvesta dani besedi in odločena ostati ob
strani osnih narodov v sedanjih trdi borbi.

Pet angleških topničark potopljenih

Lizbona, 31. maja. AS. Angleška admiralite-
ta je sporočila, da je bilo 5 angleških topni-
čark potopljenih pri bitki med lažimi angle-
škimi in nemškimi enotami pred Dunker-
queom. Na eni teh topničark se je nahajal tudi
poveljnik angleških sil, ki so se spopadle z
nemskimi silami, poročnik bojne ladje Richards.

Angloamerikanci izgubili 67 letal v dveh dneh

Berlin, 31. maja. AS. Na pristojnem vojaškem
viru izjavljajo, da so Angleži sami priznali izgubo
33 bombnikov pri napadu na Wuppertal. Če temu
številu dodamo še 34 angleško-ameriških letal, se-
streljenih 29. maja nad zasedenimi zahodnimi po-
krajini in Sredozemljem, je sovražnik v dveh
dneh izgubil 67 strojev, večinoma štirimotornikov.
Poleg materialne škode je ta izguba oropala so-
vražnika skoraj 500 članov letalskega osebja.

Angleži bodo prejeli zaslužen kazni

Seznam uničenih ali poškodovanih nevojaških ciljev v Nemčiji

Berlin, 31. maja. AS. Podpredsednik angleške vlade Attlee je 27. maja izjavil, da niso resnična poročila, češ da angleški bombniki na slepo spuščajo svoje bombe na Nemčijo, marveč, da zadevajo vojaške cilje, ali take cilje, ki koristijo nemškemu vojnemu gospodarstvu. Pristopni nemški uradni krogi ugovarjajo tej trditvi izjavljajoč, da lahko izjavijo prav nasprotno in v ta namen objavljajo časovno zaporedni seznam vseh dosedanjih angleških napadov na Nemčijo. Iz tega seznama se da ugotoviti, da so angleške bombe do 25. maja 1943 zadele številne, izključno civilne stavbe, kakor 191 šol, ki so popolnoma uničene, 920 pa težko poškodovanih. Uničenih je nadalje 108 bolnišnic, 231 pa težko poškodovanih; 133 cerkev uničenih, 400 težko poškodovanih. K temu pride še uničenje velikega števila stanovanjskih hiš in narodnih spomenikov. Isti krogi naglašajo, da je bilo samo v Kölnu popolnoma uničenih 31 cerkev, med njimi nekaj najstarejših in najbolj znanih v Nemčiji. Tudi v Mainz in v drugih antičnih mestih jugozahodne Nemčije so bili uničeni številni spomeniki velike zgodovinske in umetniške vrednosti. Nato ravaja seznam nekaj središč južne Nemčije, kakor Monachov, Nürnberg itd. Tudi severna Nemčija je pretrpela veliko škodo. Uničene so bile številne zasebne hiše in narodni spomeniki, pa tudi cerkve imajo veliko umetniško vrednost. Znano je, da je bila v Berlinu uničena znana cerkev sv. Hedvige in drugi pomeniti spomeniki. Takašnji krogi za-

gotavljajo, da bo prišel dan maščevanja. Sovražnik bo pričakal kazni, kakršno zasluži.

Berlin, 31. maja. AS. Nemški listi še zmeraj z ogorčenjem ugovarjajo trditvam angleških uradnih krogov glede vojskovanja angleške letalske sile, ki je docela strahovalna. List »Börsenzeitung« pravi, da so Angleži popolnoma pozabili na izjave angleškega letalskega ministra, ki je v govoru 18. novembra 1942 dejal, da bo moralo nemško prebivalstvo nujno čutiti hude posledice letalskega bombardiranja. »Celotni uspehi, ki jih lahko dosežemo s takim vojskovanjem,« je dejal Sinclair, »popolnoma opravčujejo sedanjo politiko strahovalnih napadov proti Nemčiji.«

Nemški list nato našteva vrsto takih izjav in trditve raznih angleških ministrov in poveljnikov oboroženih sil, ki bi jih v Londonu zdaj radi zanikavali ali prikrivali. List »Völk. Beobachter« pa pravi, da je strahovalne angleške letalske napade mogoče ustaviti samo s še bolj krutimi napadi vojskovanja. Glasilo narodno-socialistične stranke dostavlja, da nemški narod že zdaj vidi obrise in razvoj letalske vojne, kakršno so hoteli in sprožili Angleži in Amerikanci.

Tudi »Deutsche Allgemeine Zeitung« svrbi angleške in ameriške letalske razbojnice, da bodo nekega dne priče takega maščevanja, ki jih bo spravilo do grenkega obžalovanja, da so vztrajali v divjaškem uničevanju evropskih omikanih središč, a tedaj bo prepozno.

Sovjetska podmornica potopljena

Berlin, 31. maja. AS. Lažje enote nemške vojne mornarice so v Finskem zalivu potopile sovjetsko podmornico, ki je pred kratkim prišla v te vode. Najprej so jo z globinskimi bombami prisilile na površje, nato pa jo s topovskimi zadetki poškodovali in potopili.

Uspešno čiščenje v Hercegovini

Zagreb, 31. maja. AS. Italijansko-nemške čete so v sodelovanju s hrvatskimi oddelki izvršile obširno policijsko čiščenje v goratem predelu Hercegovine. Navzlic neugodnim vremenskim razmeram in odporu partizanskih skupin, ki so se zakopale v zelo nedostopne kraje, se vsak dan trgajo uporniki iz rok nove vasi in ni daleč dan, ko bodo te tolpe popolnoma uničene. Partizani, ki imajo nad vse krvave izgube, prepuščajo italijansko-nemškim četam znatne količine orožja vseh vrst in streliva. Med najbolj omenbe vrednimi uspehi je važen posebno tišči, pri katerem je bila zajeta skupina

voditeljev raznih komunističnih tolp. Domače prebivalstvo, ki se po begu upornikov lahko vrača v svoje hiše, veselo pozdravlja italijansko-nemške čete. Naravnost navdušene manifestacije je povzročil prihod osovobodnih čet v številne muslimanske vasi, proti katerim se je uničevalni bes upornikov najbolj razdivjal.

Napad na Cithagong

Tokio, 31. maja. AS. Japonska letala so 29. maja napadla angleško letališče v mestu Cithagong in uničila 14 letal od 20 lovcev, ki so napadli japonska letala, na letališču pa so uničila še 10 nadaljnjih strojev. Japonska letala so bombardirala in zažgala tudi važne letališke naprave. Eno japonsko letalo se ni vrnilo.

Izredni kredit za turško obrambo

Ankara, 31. maja. AS. Poslanska zbornica je odobrila kredit 120 milijonov turških lir za narodno obrambo.

O kurjih tatovih in njih nepopoljivosti

Prav za prav kurji tatovi niso toliko vredni, da bi jim posvečali kaj več vrstic, a ker se njihovo število tako množi, je prav in primerno, da ljudstvo vsaj malo opozorimo nanje. Morda imajo doma družinsko slavo, pa bi na tak način radi razpoloženo še povečali, morda pa jim je tak način preživljanja samo prva stopnja njihove skrbi za boljše počutje. Mislimo namreč, da skušajo tu pa tam podati ukradeni blago ter tako poceni priti do denarja, ki ga potem že uporabijo po lastni uvidenosti in iznajdljivosti.

Običajno imajo povsod kokoši zastražene, da ne pridejo nepoklicani do njih. A zgodilo se je že, da tudi pes, kot najboljši varuh človeške imovine, prav nič ni prispeval k obrambi lastnikov imovine. Malenkostno lajanje je bilo vse, kar pa nikakor ne zadostuje. Navsezadnje bi človek se mislil, da se zlikovci najprej s psom sprijaznijo, nato v njegovem okrilju izvršujejo svoj nečeden posel.

Zato marsikak priložnostni tat ali tat iz nje poskuša svojo srečo najprej pri nemih stvareh odnosno pridelkih: ti ga poleg vsega še čakajo, nič se ne protivijo in če so že zreli, se jim morda celo dobro zdi, da jih je nekdo vzel iz naročja matere zemlje. Seveda se bo lastnik naslednji dan pritoževal: takrat naj bi prišel, ko smo kupovali semena in sadike, ko smo sadili in v potu svojega obraza skrbeli za svoje življenje. Takrat naj bi prinesel tak brezčuten svoj prispevek, takrat naj bi vložil vsaj nekaj dela in napore v poljsko delo, pa bi človek danes mirno potrpeč, če bi mu odstopil gotov delež. Tako pa... najprej se gre gospoda, zdaj bi pa rad na lepem postal glavni lastnik.

Vremenska napoved: 1. junija, (torek) spremenljiva oblačnost, vetrovno, toplo, možnost manjših krajevnih padavin.

2. junija, (sreda) isto.

Najnižjo plast pa je tvorila ogromna masa kmetov, ki je štela več desetlin milijonov duš. Koncem XIX. stoletja je kmečki sloj obsegal 80% vsega ruskega prebivalstva. To je carje bil dobro znano. Imela je torej popolnoma prav, ko je v tem sloju videla pravi narod, ki je dolečal politični in moralni obraz dežele. Vse kar so ji pripovedovali o »dobrem mušiku« in kar je povzela iz klasičnih ruskih pisateljev, je še povečalo njene simpatije do tega sloja. Zdelo se ji je, da dobro pozna duševnost teh ljudi, ki so bili ponižni in razumni, globoko mistični in verni, prežeti s preprosto in gorečo vero ter popolnoma vdani carju, ki je zanje bil učlovečen Bog na zemlji. Ta idealna slika mušika se ni rodila v carini domišljiji. Ustvarila jo je ruska književnost XIX. stoletja. Ohranila jo je konservativna stranka, ki je bila na oblasti za časa Aleksandra III. Pozneje je prešla liberalna stranka kkar tudi skoraj vsi prav Tolstoj, ki so ga revolucionarji povzdigovali do neba, opevali tega preprostejšega in razčepanega mušika kot vzor vseh človeških in krščanskih kreposti? Če je on iz tega izvajal drugačne posledice in postavil tega idealnega kmeta proti evropski civilizaciji, je tudi carica imela pravico, da je na podlagi te predstave, ki jo je smatrala za resnično, izvajala posledice, ki so bile ev skladu s sliko, ki jo je imela o Rusiji.

Verska miselnost kmetov je po njenem mnenju bila nerazdružno zvezana z iekreno vdanostjo Gospodovemu mušiku. Deloma je to bilo res. Toda vsa masa kmečkega ljudstva ni bila istorodna in je imela želje in potrebe, o katerih carica ni niti slutila. Niti malo ni poznala ruskega podeželskega življenja. Ni vedela pod kakimi

34 vplivi je bilo to ljudstvo, ker ji je bila popolnoma neznana zgradba dežele in njeno notranje življenje. Nisi mogla niti misliti, da je krasna slika, ki jo je predstavljala lepo urejena piramida, samo varljiv privid.

2. Resničnost.

Absolutna oblast »Gospodovega mušika«, v katero je verovala carica je v resnici bila samo senca. Pol stoletja prej je Nikolaj v trenutku nerazpoloženja, takole označil položaj: »So ljudje, ki mislijo, da vladam jaz. V resnici vlada Rusijo deset tisoč uradnikov.« In res se je za časa njegove vlade moglo reči, da je državo vodila birokracija, ki je imela kot krono carja. Za časa Nikolaja II. je se vedno vladala birokracija, vladar pa ji je bil samo še orodje in simbol. Pripomniti moramo, da je napačno naziranje, ki ga je imela carica o vladi v Rusiji, bilo razširjeno tudi v inozemstvu. Ljudje so si predstavljali, da vlada deželo vsemogočen car, čigar volja je vsem zakon. Dejansko pa je doba despotizma, ki se je v Rusiji začela s Petrom Velikim, trajala nekaj več kot eno stoletje, že prešla. Juridična podlaga političnega položaja dežele je slonela na temeljih zakonih, ki so izjavljali, da vlada rusko carstvo zakoni, ki jih je izdala autokratska oblast. Toda autokratska oblast je samo potrjevala zakone, ki jih je sestavljal Carski svet. Temu svetu so ministri predložili zakonske predloge: ta jih je proučil in predložil carju v potrditve. Res je car lahko izbral med raznimi predlogi in nikakor ni bil prisiljen da bi potrdil mnenje večine. Dejansko pa je skoraj vedno dobila carjev pristanek večina. Sicer pa drugače ni moglo biti, ker je Svet predložil poročilo, ki je še naprej ovrnilo vsak ugovor. Lahko si predstavljamo, da se car ni upiral tem predlogom, ki so bili tako skrbno pripravljeni, razen če je šlo za kako zadevo, ki je vzbudila njegovo posebno zanimanje. Res je, da je carica Sveta izbrala car osebno in je zato bilo lahko doseči, da je večina soglašala z željami carja samega. Toda tudi ta izbira je bila omejena, ker so v ta Svet mogli biti pozvani samo najvišji civilni in vojaški uradniki. Kandidati, ki so bili določeni za to častno mesto, so že vnaprej vedeli, da bodo imenovani in njihovo imenovanje ni nikogar presenetilo. Redke izjeme so samo potrjevale pravilo.

Podali smo te podrobnosti, kajti tako bomo lahko bolje razumeli pomen ustavnih reform, ki so bile izrgane Nikolaju I. okrog

Visoki komisar sprejel zastopnike iz Perugie

Ljubljana, dne 29. maja 1943-XXI.

Visoki komisar je v vladni palači sprejel župana in člane občinskega sveta iz Perugie, ki jih je spremljal začasni poveljnik divizije alpskih lovcev. Visoki komisar se je z njim pristrčno razgovarjal.

Predstavnštvo Perugije v Ljubljani

V Ljubljano je prispelo predstavnštvo starodavnega italijanskega mesta Perugie ter je v soboto, 29. t. m. ob 9.30 perugijski župan g. Agostini z dvema mestnima svetlovalcema v spremstvu generala g. Maggiore Pernija v mestni hiši obiskal ljubljanskega župana, generala Leona Rupnika. Predstavnštvo slavne Perugije je požel dobrodošlico župan general Rupnik v spremstvu generalnega tajnika Franca Jančaja, načelnika finančnega oddelka dr. Grošlja in svojih tajnikov. Župan Perugije je izrekel pozdrave Perugije županu in ljubljanskemu prebivalstvu ter posebno podarjal prijazno lepoto Ljubljane. Z velikim zanimanjem je obdvoval slikovito magistratno dvorišče s kipi italijanskih kiparjev Robbe in Tolmesingerja, prav pohvalno se je pa izrazil tudi o delih slikarja Ivana Vavpotiča in slikarice Ivane Kobilice v veliki dvorani, naposled si je pa predstavnštvo z velikim zanimanjem ogledalo model Emone in model Valvasorjeve Ljubljane. V spomin na prijateljski obisk predstavnštva mesta Perugije je župan general Rupnik izročil perugijskemu županu medaljo mesta Ljubljane. Po pristrnem razgovoru se je predstavnštvo ljubezno poslovilo. Ob 11 je župan general Rupnik s svojim osebnim tajnikom predstavnštvo mesta Perugije vrnil obisk s prošnjo, naj sporoči prebivalstvu Perugije najtoplejšje pozdrave Ljubljane in s pristrno željo po čim prejšnjem svidenju.

Nov čas zatemnitve

Po odloku Visokega komisariata je s 1. junijem določen nov čas zatemnitve: zjutraj ob 4.30, zvečer ob 22.

»Prima linea« št. 30

Zadnja številka tedenskega glasila Zveze borbenih fašijev prinaša pomemben komentar o razpustu kominterne. Zaupnica ženskega fašija opozarja na zbiranje prostovoljnih prispevkov za vojake v smislu poziva Generalnega tajnika Stranke Scorce. Tudi to pot prinaša tednik nekaj drobni novic pod naslovom: »Partizanske bedastoče. Poučni so članki o liberalizmu in o verski mirni pogodbi. Poseben članek razpravlja zlom bivše Jugoslavije. Na tretji strani so članki literarne vsebine. Četrta stran je vsa posvečena GILL-u in njegovim organizacijam in športnim tekmam, ki so bile pred nedavnim za ljučene. Slede običajna poročila o delovanju Zveze borbenih fašijev v Ljubljani in pokrajini, na zadnji strani pa je med drugim poučen članek o romunskem petroleju. Kakor vedno, je tednik lepo ilustriran.

Razpis izpraznjenih mest pri godbi policijskega zbora

Z Ducejevim dekretom je razpisanih 23 praznih mest v številu godbenikov policijskega zbora P. S. Dekret prinaša vrsto izpraznjenih mest ter natančne pogoje, ki jih potrebuje kandidat za naslovitev prošnje.

Ustavitev dnevnika »Julro«

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je — upoštevajoč Kraljevi ukaz z dne 3. maja 1941-XXI zaradi tega, ker je dnevnik »Julro« v Ljubljani v številki 114 z dne 20. maja 1943-XXI v dnevi kroniki objavil novico, s katero neprimerno spominja obletnico smrti znanega upornika, ki je bil ustreljen — smatral za potrebno izvesti proti omenjenemu listu primerne sankcije in ukazal, da se list »Julro« ustavi za dneve 2., 3. in 4. junija. Kvestor je pooblaščen, da izvrši ta ukaz, ki bo objavljen v Uradnem listu za Ljubljansko pokrajino.

Drobne gospodarske

Angleški vojni stroški. Angleško zakladno ministrstvo je zaprosilo parlament za odobritev nadaljnje ene milijarde funtov za vojne stroške. S tem bi narasli vsi dosedanja vojni stroški na 15 milijard funtov. Novi kredit naj bi kril izdatke za tri mesece. V proračunu je bilo letos

Ivan Kologrivov: Duh in cilji komunizma

Tak je boljševik in do pičice tak je boljševizem, ki ga veepi v dušo. Strahotna bolezen, ki ima dve stopnji, dobo razkroja, ki ga boljševiki imenujejo »osvobojenje«, in dobo okamenitve, ki jo nazivajo »razredno vrgzo proletariata«. V prvi dobi se duša znebi svojih vezl. Človekova duša se spremeni v neke vrste glino, v brezoblično mešanico vseh mogočih strasti in nagonov. V zadnji dobi, ko po trepetu in bedi dospe do skrajne obupanosti, se človek popolnoma podvrže. Je premagan in srti, da, oropan svojega človečanstva po nagonih, bedi in strahu, po treh velikih klavirurah, ki jih boljševizem uporablja, da svira za svoj strahotni ples.

Je li torej to res boljševizem, ali pa se za njim skriva še kaj drugega? Ali ima razen svojega naravnega obraza neko podobo, ki naravno presega ali jo celo določa? To so vprašanja, na katera je le tako mogoče odgovoriti, če najprej doumemo ono razmerje, ki vlada med Bogom in boljševizmom.

Kaj torej sodijo boljševiki o Bogu? Ali so res brezbožniki ali niso?

Ceprav zveni komunizma nesmiselno, moram vseeno trdit, da boljševiki — s tem mislim seveda vodilna glavna gibanja — niso kratko in malo brezverni.

Za ljudstvo imajo svoj nauk, in ta je borbeno brezboštvo s svojim geslom: »Vera je opij za ljudstvo«. Sami za sebe pa imajo po njih lastnem pričevanju nek drug nauk. Tako izjavljajo, kadar se znajdejo med zaupnimi tovariši, da nek duh in Bog mora biti. Pomemben nemški boljševik je dejal Aleksandru Deibnerju, nekaku znane komunistke Klare Zetkin: »Ne vem, kaj prav za prav predstavlja ona skrivnostna sila, ki jo čutimo, da z nami deluje. Vedno sem pri naših prireditvah in zborovanjih začutil nekoga navzočega, ki ni bil moj jaz. Ta sila je nekak skrivnostni glas, ki nam prišepetava, kaj naj storimo, ki nas vse navdaja s istim duhom in vse združuje. Mi nikakor nismo ateisti, smo pa proti Bogu. V boljševizem svetlo mora vera v Boga vedno ostati, da ostane tudi borba proti Bogu.« (Izpovedi Aleksandra Deibnerja, lastnoročno potrjene. Rokopis v arhivih Mednarodne zveze (Entente internationale) proti Tretji internacionali v Zenevi.)

Te besede se docela ujemajo z besedami očeta boljševizma, Lenina. »Jaz sovražim Boga kakor osebnega sovražnika. Prav res, proti nekomu, ki zanikujem njegovo bivanje, ne morem gojiti osebnega sovraštva. Boljševiki so ljudje, ki Boga poznajo in ki se mu upirajo z vsemi močmi svoje zavesti, svoje volje in svojega razuma. V tem se dotaknemo najgloblje jedra boljševizma, ki nam ga na en mah odkrije vesda z vsemi njegovimi deli in pojavi. Nihče drug kakor sam Anatolij Lunačarski naj nam v svoji knjigi »Religija in socializem« razodene to pretrajljivo odkritje. Ono silo, ki nemški komunist njenega bistva ni poznal ali ni hotel označiti, imenuje z njenim pravim imenom.

Lunačarski je bil do svoje smrti komisar za ljudsko izobrazbo. Zato ima njegova izpoved takorekoč poluraden značaj:

»Karl Marx se je postavil na satanovo stran. Tajil je pravico in je razvijanje gospodarskih sil človeške družbe priznaval za edino pravo načelo, za edino opravičenje, za edino pot. In zato se postavlja satan na čelo naših vrst.«

Podobno izjavo je najti tudi v knjigi Ivana Soloneviča »Izgnajljenci«:

»Ali bi mogel verovati v tak nesmisel kakor je satan?«, je dejal 1933 avtorju profesor matematike Avdejev. »Nikoli nisem bil veren, kakor večina ruskih izobražencev, a danes verujem v satana. Verujem, ker sem ga videl, ker ga vidim. To mi ni nikaka popovska bajka, to je realnost, znanstvena realnost.« (Ivan Solonevič, Die Verlorenen, Essen 1937., str. 393.)

Zares trdijo mnogi ruski psihiatri — kajpada le v zaupnih krogih —, da bi se mnoge duševne bolezni, pred katerimi zdravniška znanost stoji brez moči, dale razložiti z resnično obsedenostjo, »seveda če bi sploh mogla biti. Spoznavajo torej kneza teme, velikega nihilista iz pekla, na slati, ki jo ima ob razkrajanju in življenje hoče le zato, da more povzročati muke.

(Dalje.)

za vojsko predvidenih 4 milijarde funtov od 4.9 milijarde funtov skupnih državnih izdatkov. Sedaj navajajo, da znašajo dnevno vojni stroški Anglije 15 milijonov funtov, dočim so pred pol leta znašali 12 milijonov funtov dnevno.

Nemški državni dolg je znašal dne 31. marca letos (v oklepajih podatki za 31. december 1942) v milj. mark: višji dolgov 103.528,5 (95.973,8) in fundirani dolg 92.087,1 (87.623,7).

Zmagoslavna pot Marije Pomagaj na Rakovnik

25.000 Ljubljancev je v spokorni procesiji spremljalo Marijo Pomagaj po ljubljanskih ulicah in se je pred njeno milostno podobo posvetilo

Ljubljana, 31. maja.

Še vedno smo pod vtisom veličastnih prizorov, ki so se nam nudili včeraj ob velikih Marijinih pobožnostih. Velikanske množice Ljubljancev in okoličanov so oblegale ljubljanske župne cerkve že od prvih popoldanskih ur ter nestrpnost čakale začetek procesije na Rakovnik. Ljubljana je dobila čisto posebno obličje. Odela se je v praznično oblačilo ter hitela častiti Marijo, vsa nestrpna, da čimprej zazre milostno podobo Marije Pomagaj. Okrog dveh popoldne so se v glavnem ljudje že zbrali za procesijo, nakar so se začeli pomikati dolgi sprevedi, vsi proti Dolenjski cesti. Največja gneča je bila pred stolnico, kjer so ljudje čakali, da vidijo milostno podobo Marije Pomagaj. Podoba so prinesli ob treh iz stolnice bogoslovci na nalašč za to pripravljene nosilnice, obdane s cvetjem, še bolj pa z vročimi vzdihli in solzami. Ko se je Marija Pomagaj pokazala na ulici, se je slišalo po vsej okolici le jokanje.

Nad dve uri dolg spreved

Nato je začela Marija svojo zmagoslavno pot na Rakovnik. Nekaj procesij je že hitelo pred stolno v dolgih in nepreglednih vrstah. Za stolno procesijo so spet sledile druge in še druge. Dve uri in pol je trajal mimohod procesij preko Karlovskega mostu, pretrgan za kratko časa le na prelazu zaradi prihoda vlaka.

Udeleženci pri procesijah so celo pot molili ali peli nabožne pesmi. Povsod je vladal vzoren red in mir, velika zbranost in pobožnost. Udeleženi so bili pri procesijah vsi ljubljanski sloji: od najbolj uglednih pa do najbednejših, vse je hitelo k Mariji, v duhu spravnosti in spokornosti.

Veličasten pogled na zbrane množice

Veliki prostor na igrišču Korotana na Rakovniku se je ob pol štirih že začel polniti z množicami. Nestrpnost so prihajale nove skupine in načrtno izpolnjevale prostor na igrišču. Približno ob šestih so dospeli zadnje vrste frančiškanske procesije, ki je šla kot zadnja. Med tem časom pa so ljudje v areni peli in molili. Sredi arene so bili nameščeni zvočniki, ki so omogočali najnujnejša navodila ter prenašali petje in cerkvene obrede. Krasen je bil pogled na množico, ki je popolnoma napolnila veliki prostor. Na levi strani nežne barve ženskih oblačil, na desni pa temna gmota moških udeležencev.

25.000 ljudi v areni

Okrog šestih se je prihajanje množic v areno zaključilo in združeni ljubljanski zbori so zapeli pesem, ki se je prvič pela takrat, ko je bila podoba Marije Pomagaj kronana. Zborno petje je odmevalo po vsem prostoru in se razlivalo tja daleč po golovških gozdovih ter po širnem Barju.

Množica, ki se je zbrala v areni, je prav na tesno napolnila ves prostor in še ob straneh je stalo veliko ljudi. Z gotovostjo se lahko računa, da je bilo v areni navzočih vsaj 25.000 ljudi.

Zastopniki oblasti pri slavnosti

Med množico smo sedaj opazili tudi odlične zastopnike oblasti, ki so se udeležili pravne pobožnosti, predvsem Visokega komisarja Eksc. Graziolija, Poveljnika Armadnega zbora Eksc. Gambaro, Zveznega tajnika Orlandinija, ljubljanskega župana Rupnika, Poveljnika divizije Ruggera in vicevestorja Ferranteja. Vsi ti so prišli, da skupaj z ljudstvom, ki jim je izročeno v varstvo, počaste mogočno Kraljico. Visoke goste je po končanih obredih pozdravil škof dr. Gregorij Rožman.

Govor ljubljanskega škofa

Ob šestih, ko so bile množice že popolnoma strnjene, je spregovoril ljubljanski škof dr. Gr. Rožman. Prišel je na čelo stolne procesije in nesel spokorni križ. Za njim je šla njegova duhovščina, nato šole, ustanove itd. Zdaj stoji na vzvišenem odru, zvočniki prenašajo njegovo besedo, ki se vsa topi ob pogledu na podobo Marije, in ogenj, ki vre iz njegovega srca, hiti tudi v duše tisočev vernikov, in vsa srca so naenkrat postala nenavadno gorka, oči so se orosile, v areni se sliši ne več pritažen, temveč glasen jok.

Ob koncu govora se je vsa množica glasno

izgovarjaje besedilo posvetila Srcu Marijinemu in goreče klicala nase mogočno Marijino zaščito.

Množica pozdravlja Marijo

Tedaj je prinesla duhovščina Najsvetejše iz rakovniške cerkve. Škof je podelil z Njim blagoslov, nakar se je slovesnost začela zaključevati. Med neprestanim petjem in molitvami se je začela razvijati odhodna stolna procesija s škofom na čelu, ki je spet vzel spokorni križ v roke. Tedaj pa je prišlo do najbolj ganljivega trenutka. Ko so množice videle, da so bogoslovci vzeli Marijino podobo z vzvišenega prostora na odru in jo postavili zopet na nosilnico, je v areni znova zavladal jok in tisoč in tisoč rok je spontano začelo mahati z belimi

robei svoji Kraljici, tako da se je zdelo, kakor da pada v obliki belih cvetov božja milost na vse zbrane. Bil je to nepozaben prizor.

Ob odhodu se je zopet razvila procesija, ki je sedaj šla nazaj po Streliški ulici. Spremljala je Marijino podobo v stolno cerkev, kjer je milostna podoba bila nato postavljena na prvi oltar na desni, nasproti oltarju sv. Rešnjega Telesa. S tem se je velika slavnost zaključila in vsakdo je prinesel domov nepozaben vtis še bolj nepozabnih dogodkov.

Omeniti je treba zelo disciplinirano vedenje zlasti šolske mladine, pa tudi požrtvovalno prizadevanje profesorjev in učiteljev, ki so veliko pripomogli, da se je slovenost izvršila v tako lepi disciplini.

Marija Pomagaj med nami

Med največkratnejšimi prizori sobotne množične pobožnosti na Rakovniku je bil gotovo oni, ko so prinesli podobo brezjanske Matere božje v stadion. Tisočeri in tisočeri so težko čakali ponovnega snidenja, otrokom pa, ki so jo prvič videli, so se smehljali obrazi od sreče. Zdaj, ko je bila tako priljubljena sveta podoba med njimi, so ljudje lažje prenašali vročino in žejo ter so potrpežljivo utrpenih nogah še do poslednje procesije, do frančiškanske. Bližala se je peta ura, odkar so bili najoddaljenejši v procesiji in so zdaj stali ali klečali v stadionu na Rakovniku. Bil je to velik dogodek za vsakogar, ki ve, kako je človek nagnjen k udobnemu in prijetnemu in kako težko ga

je pridobiti za pokoro. Junakinje so bile zlasti matere, ki so nosile v naročju otročičke. Tudi takih je bilo nenavadno veliko. Morda so se v urah skrivnosti zaobljubile, da bodo poromale na božjo pot, če jim bo dal Bog zdravega otroka. Zdaj je prišla brezjanska Mati božja sama med nas in matere so pobožno dvigale otročičke, ko so zagledale Njeno podobo.

Z dobrimi očmi se je ozirala po nepregledni množici. Menda se ne bi motili, če rečemo, da je bila med njimi polovica njenih znancev. Kdo namreč je odrasel med nami, ki še ne bi poromal k Mariji Pomagaj? Kdo bi opisal vse misli, želje, prošnje, vzdihle in tožbe, ki jih je ljudstvo na stadionu izražalo po svoji Zaščitnici Gospodu nebes in zemlje? Oči, ki so se že davno izjokale, so se spet orosile, grlo, ki že dolgo ni pelo, je pritegnilo, ko je bila brezjanska Mati božja med nami.

Ko je vse ljudstvo s svojim prevzvišenim pastirjem molilo, je krenila iz rakovniške cerkve proti stadionu mala procesija. Z Najsvetejšim so prihajali k stadijskemu oltarju s podobo Marije. Zdelo se je, kakor da prihaja sam božji Sin k Materi, da mu pove, zakaj se je zbrala množica v molitvi. Potekala je že čista ura spokorne pobožnosti. Ljudstvo ni več čutilo telesne žeje in ni čutilo utrjenih nog; množica Ljubljancev od najmlajših do najstarejših, od izobraženih z vsemi mogočimi častnimi naslovi pa do najpreprostejših ženic, od revežev pa do bogatašev — se je spremenila v množico božjeopasnih romarjev, ki jo vodi prvi pastir Slovencev škof Gregorij s križem v rokah.

Dolge ure je bila sveta Marijina podoba med narodom. Dovolj je bilo časa za čiščenje, za prošnje, za tožbe in za obujanje spominov. Ko so dvignili sveto podobo na ramena in jo pokazali na vse štiri strani, je zadonela k nebu naša stara romarska »Lepa si roža Marija!« Medtem so potegnili otroci bele robe in začeli mahati v slovo. Pridružile so se deklice in matere, za njimi še možje in fantje in ves stadion je trepetal v nežnem pozdravljanju. Mogočno in otožno je odmevalo v nebo romarsko petje, ko se je naša Zaščitnica poslavljala. Brezjanska Mati božja je bila med nami ter nam dala novih moči za pravne molitve in novega upanja, da se bo Gospod milostno na nas ozrl.

Pred oltarjem z Marijo Pomagaj je škof dr. Gregorij Rožman nagovoril zbrane romarje

Dve uri in pol se je zlivala taka procesija na stadion pod Rakovnikom

Na čelu stolne procesije je ob odhodu zopet nosil križ prevzvišeni škof dr. Gr. Rožman

Ko so ob zaključku dvignili sliko Marije Pomagaj in jo ponesli za stolno procesijo po zgornji cesti, so se vsi tisoči začeli ganjeni posl avljati od svoje Zavetnice z mahanjem robčkov

